

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 12

ANADOLU'DA İSLAM

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Neler Öğreneceğiz?

1. Türklerin Müslüman Olmaları
2. Milletimizin İslam Anlayışının Oluşmasında Etkili Olan Bazı Şahsiyetler
3. Kur'an'dan Mesajlar: Nisâ Suresi 136. Ayet

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

➤ **Türklerin Müslüman olmasıyla ilgili neler biliyorsunuz?**

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

1. Türklerin Müslüman Olmaları

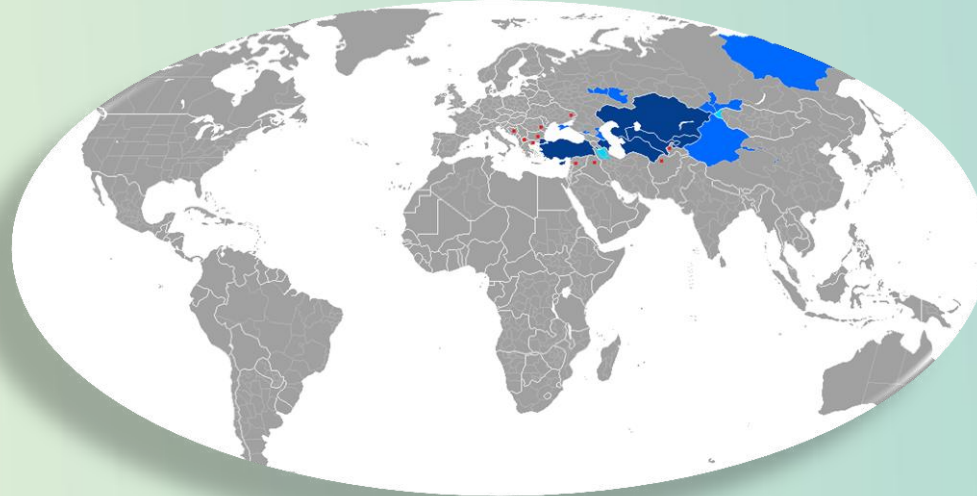
- Din, bireylerin olduğu kadar toplumların da kaderine yön veren önemli bir olgudur.
- Bir milletin ayakta kalabilmesinin ve birlik beraberliğinin sağlanmasında o toplumun benimsediği inanç büyük bir etkiye sahiptir.
- Bunun en açık örneği ise Türk milletinin tarihidir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- İslam'ı tanıyana kadar Türkler arasında bir din birliğinden bahsedilemez.
- Hiçbir din İslam kadar Türklerin tarihî seyrinde büyük etkiler göstermemiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Türklerin Müslüman olması, onların tarih içerisinde eriyip yok olmalarını engelledi.
- Onlara birlik ve beraberlik içerisinde büyük bir devlet kurma ve Allah'ın dinine hizmet etme olanağı sağladı.

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Türklerin İslam'ı benimsemesinde etkili olan unsurlar:

İslam dininin Türklerin karakterine, düşünce ve ideallerine uygun olması

Türklerin ölümden sonraki hayat inanışlarının İslam dinindeki ahiret inancıyla uyuşması

İslam'daki cihat anlayışının Türklerin alplik ülküsüne ve gaza ruhuna uygun olması

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Türklerin
Müslümanlarla
kurduğu olumlu
ilişkiler;
Müslümanların güzel
ahlakına ve
ticaretteki
dürüstlüklerine şahit
olmaları,

Tanıştıkları
mutasavvıfların insan
sevgisi, sabır, tevekkül
gibi İslam'ın ahlak
ilkelerine vurgu
yaparak giriştikleri
tebliğ faaliyetleri,

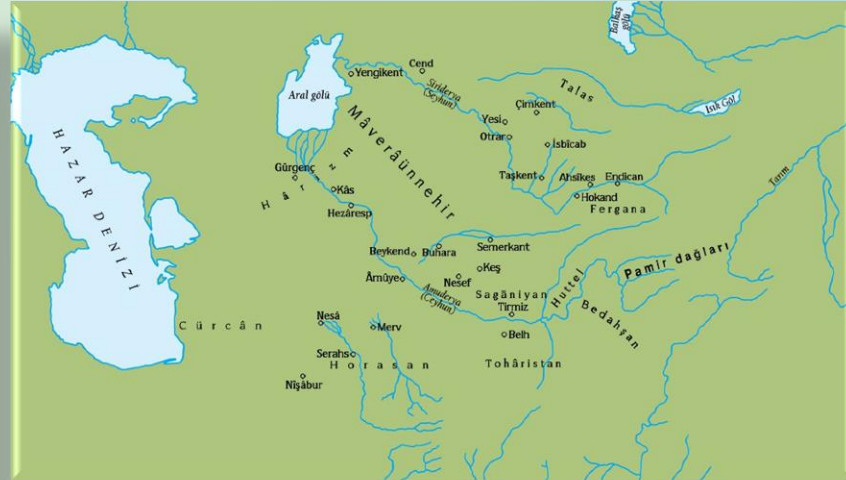
Horasan üzerinden
Türkistan'a ulaşan
dervişlerin okudukları
ilahiler ve şiirler ile
İslam'ın özünü
aktarmaları, Türklerin
İslam'ı benimsemişinde
etkili olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Emeviler zamanında İslam'ı tanıyan Türklerin tümünün Müslüman olması üç asrı geçen bir zaman diliminde gerçekleşmiştir.
- Bu dönemde İslam devletinin hâkimiyetine giren Maverâünnehir bölgesi Türklerle Müslümanlar için ilk tanışma alanı oldu.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Emeviler 706 yılında Maverâünnehir'i fethederek Buhara'ya ilk camiye yaptırdı.

- Buhara ve Semerkant gibi büyük şehirlere Müslüman Arapları yerleştirerek bölge halkının İslam'ı tanımaları için uygun zemin oluşturdu.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ancak Emevi yönetiminin uyguladığı siyaset, Türklerin millet olarak İslam'a girmelerini yavaşlattı.
- Ömer b. Abdülaziz döneminde uygulanan barış ve etkili irşat faaliyetleri kısa sürede meyvesini verdi.
- Türkler İslam'ı kabul etmeye ve gönüllü olarak irşat faaliyetlerinde görev almaya başladılar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Talas Savaşı'nda (MS. 751) Türkler, Çinlilere karşı, Müslümanların yanında yer alarak sadece savaşın değil, Türk-Müslüman münasebetlerinin de seyrini değiştirdi.
- Bu savaştan sonra Türklerin yüzü İslam dünyasına döndü.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Abbasi halifeleri Türklerin kabiliyetli olanlarını devlet işlerinde görevlendirmeye başladılar.
- Abbasilerin takip ettiği doğru siyaset neticesinde Halife el-Me'mun ve el-Mu'tasım zamanlarında Maverâünnehir sakinlerinin tamamı Müslüman oldu.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://dkab.meb.gov.tr/>

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- İslam Devleti sınırları dışında kalan Türkler ise 10. yüzyılın ortalarından itibaren büyük gruplar hâlinde Müslüman olmaya başlamışlardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

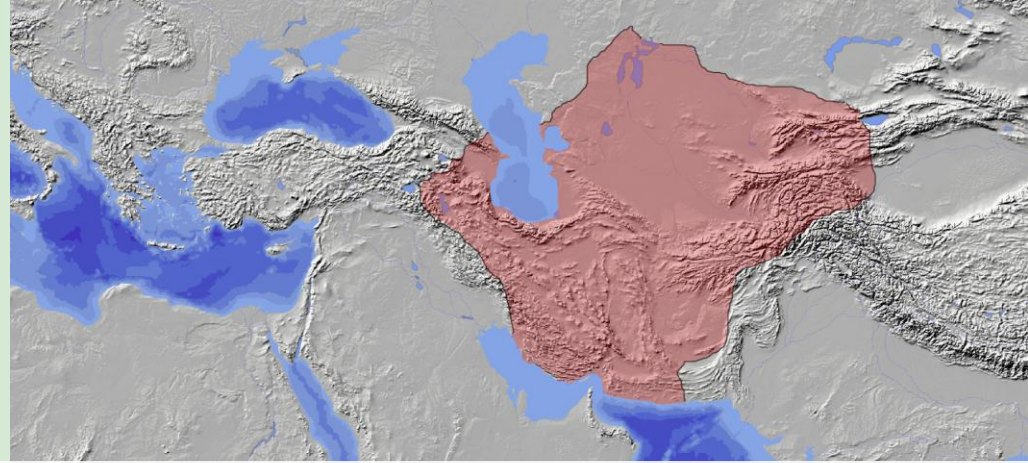
2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Türklerle Araplar arasında kurulan ticari dostluklar, yüz elli yıl süren askerî mücadelelerin başaramadığı İslamlaşmayı Hazar bölgesinde mümkün kıldı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

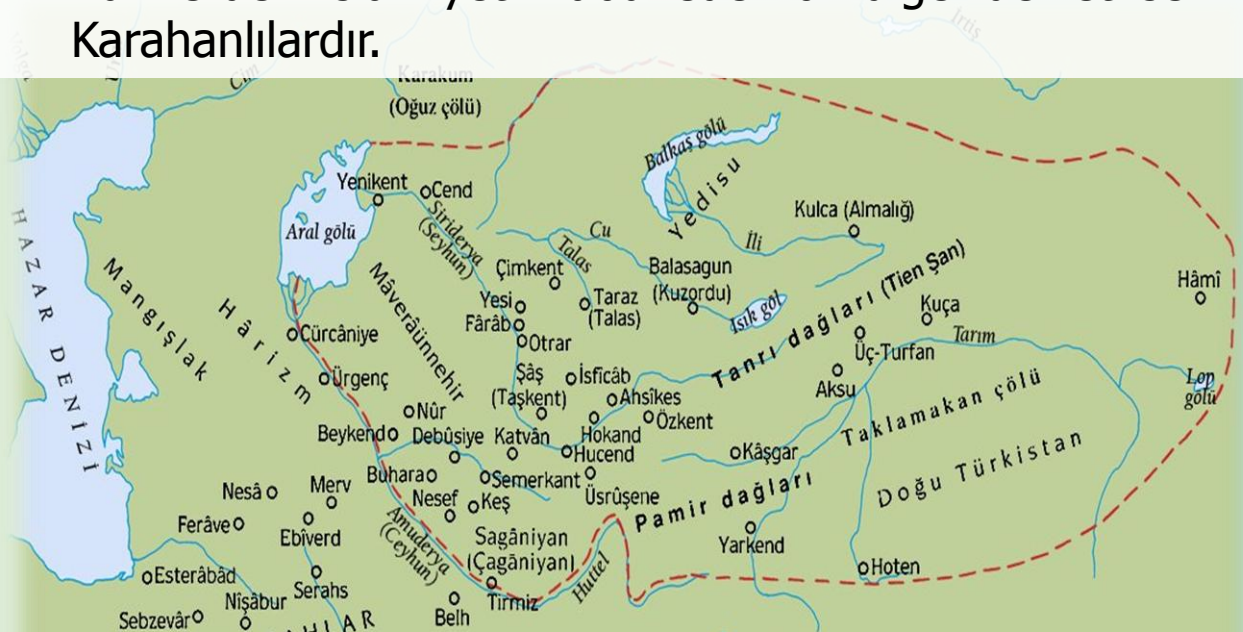
2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ticaret için Maveraünnehir'e gelen Türkler bu bölgede İslam'ı tanıma fırsatı buldular.
- Hazarlar ve İdil (Volga) Bulgarları da yine ticari ilişkiler vesilesi ile İslam'la tanıştılar.
- X. yüzyılda İdil Bulgarları, Harezmlî tüccarlar vesilesi ile tanıdıkları İslamiyet'i kabul ederek İslam'ı devlet dini olarak benimsediler.

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Türklerden İslamiyet'i kabul eden bir diğer devlet ise Karahanlılardır.

- Göktürklerden sonra Karlukların başında hüküm sürmeye devam eden Satuk Buğra Han sülalesi, Müslüman Karahanlı Devleti'ni kurdular.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

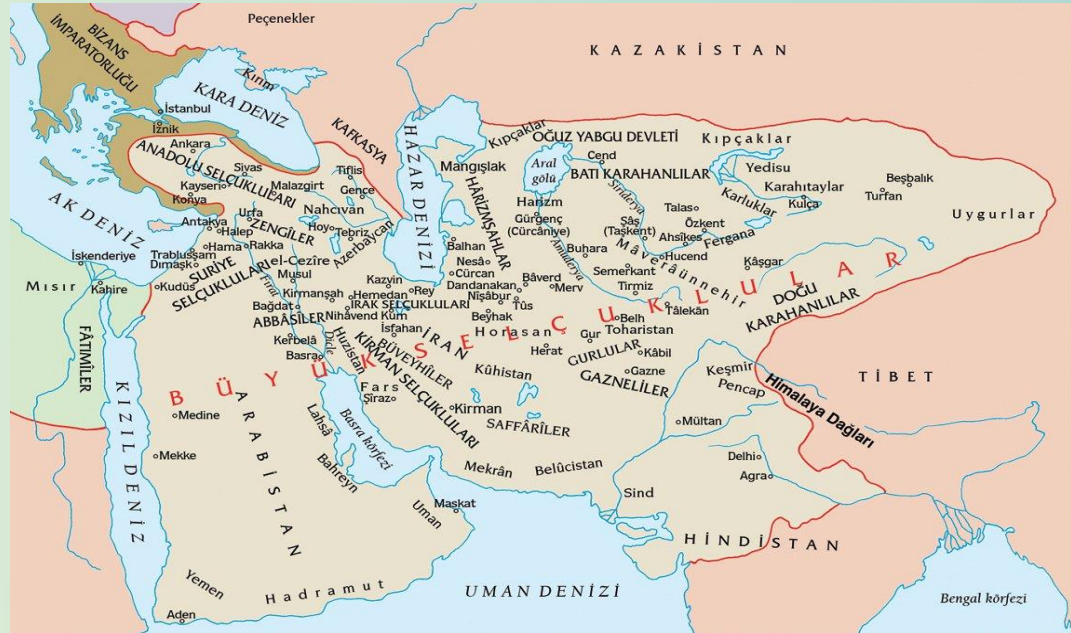

- Karahanlıların İslamiyet'i kabulü ve dini güzel bir üslupla yayma gayretleri başta komşu devletlerde olmak üzere birçok Türk'ün Müslüman olmasında etkili oldu.
- Oğuzların Müslüman olmaları da bu döneme denk gelmektedir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Selçuklu İmparatorluğunun kurulması ve Türklerin İslam dünyasına hâkim olmalarıyla Selçuklular, İslam âleminde hem yeniden birliği sağladılar hem de İslam medeniyetine bilgi ve yetenekleriyle birçok katkıda bulundular.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Selçuklu Devleti'nin kuruluşunun neticelerinden biri Anadolu'nun fethi ve Türkleşmesidir.
- Bu hadise Malazgirt zaferinin ardından büyük bir Türk nüfusunun Anadolu'ya göçmesi ile mümkün olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Anadolu'ya ikinci bir göç dalgası da Moğol İstilası nedeniyle yaşanmıştır.
- Bu göçlerle başlayan süreç neticesinde İslamiyet, Selçuklular zamanında Anadolu, Osmanlılar zamanında ise Anadolu'nun bir uzantısı olan Balkanlar'da yayıldı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslamiyet'in Yayılması

Ribat

Fütüvvet

Ahilik

gibi teşkilatlar Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslamiyet'in yayılmasında, özellikle sayıca çok kalabalık bir kesimi oluşturan göçebe Türklerin İslamlaşmasında etkili olmuşlardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Sınır boylarında ve stratejik mevkilerde bulunan askerî amaçlı sağlam yapılar olan ribatlarda askerî eğitim ve hazırlıklar yapılırdı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ribat

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://ulw.meb.gov.tr/>

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- İslamiyet'in Maverâünnehir ve Horasan'da güç kazanmasından sonra ribatlar giderek birer tekke ve zaviyeye dönüştü; derviş, sufi ve eren adı verilen mutasavvıflar için İslam'ı yayma faaliyetlerinin merkezi oldu.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ticaret yolları üzerinde inşa edilen ribatlar da İslamlaşmanın tamamlanmasından sonra kervanların yol güvenliğini ve konaklama ihtiyaçlarını sağlamaya yönelik birer kervansaray olarak hizmet vermeye başladılar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Tekke, zaviye ve kervansaraylarda bulunan mutasavvıflar sayesinde Türkler İslamiyet'i kabul etmekle kalmayıp İslam'a hizmet için askerî, sosyal, dinî ve fikrî her alanda etkin faaliyet gösterdiler.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Fütüvvet

- Gençlik, erlik, yiğitlik anlamında Arapça bir kelime olan fütüvvet, bir çeşit fedakârlık, mertlik, yiğitlik teşkilatıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Horasan ve Maveraünnehir'de İslam'ın fütüvvet esaslarıyla ilk defa tanışan Türkler, yaşanan tarihî seyir içerisinde akın akın Anadolu'ya geldiler.
- Gelenlerin arasında çok sayıda âlim, derviş gibi dinî ve ilmî hareketin mensupları da vardı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Ahilik

- Anadolu'ya gelen öncü Müslümanlar fütüvvet esasları çerçevesinde ahilik teşkilatını kurdular.
- İslam'ın yoksula, fakire, yolda kalmışa yardım etme, Allah rızasını umarak her türlü iyilikte yardımlaşma, mal ve canla cihat etme ilkeleri ışığında kurdukları ahilik teşkilatlarıyla Anadolu'nun İslamlaşmasına büyük katkı sağladılar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Fütüvvet öğretisini esas alan Ahilik teşkilatında, ahiler öncelikle Anadolu'ya göç eden Türkleri konuk ettiler. Daha sonra ihtiyaç sahiplerine yardımcı oldular.

Mesleği olan Türkler için iş yerleri açarken, mesleği olmayanlara mesleki eğitim verdiler.

Genç işçilere alçak gönüllülük, sosyal dayanışma, özveri, ustaya itaat gibi esnaf lonca örgütünün gerektirdiği bir ahlak eğitimi verdiler.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Halkın dinî eğitimiyle ilgilendiler. Cami, medrese ve zaviyeler inşa ettiler.

Böylece İslam'ın Anadolu ve Balkanlar'da yayılmasında; Türklerin yerleşik hayata uyum sağlamasında ve Anadolu'nun Türkleşmesinde; Türkiye Selçuklularının ve Osmanlıların kuruluşunda pek çok önemli görevler ifa ettiler.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- **Milletimizin İslam anlayışının oluşmasında etkili olan şahsiyetlerden kimleri tanıyorsunuz?**

2. Milletimizin İslam Anlayışının Oluşmasında Etkili Olan Bazı Şahsiyetler

- Türklerin İslam anlayışının oluşmasında ve bir İslam medeniyeti inşa etmelerinde etkili pek çok şahsiyet vardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- İtikadi konulardan fıkhi konulara, tasavvufi anlayıştan ahilik teşkilatına, fütüvvet anlayışından kardeşlik ahlakına kadar her alanda etkili olan bu şahsiyetler ortak değerlerimizdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Milletimizin İslam anlayışının oluşmasında etkili olan bazı şahsiyetler:

Ebu Hanife

Cafer es-Sadık

Maturidi

Şafiî

Eş'ari

Ahmet Yesevi

Mevlana Celaleddin Rumi

Ahi Evran

Hacı Bektaş-ı Veli

Yunus Emre

Sarı Saltuk

Hacı Bayram-ı Veli

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Ebu Hanife:

Asıl adı Numan'dır. İmam-ı Âzam namıyla şöhret bulmuştur. 699 yılında Kûfe'de doğmuş; 767 yılında Bağdat'ta vefat etmiştir. Aslen Türk olduğuna ilişkin rivayetler bulunmaktadır.

İlim öğrenmeye Akaid ve Kelam ile başlayan Ebu Hanife daha sonra Fıkıh alanında derinleşmiştir. Kendi adıyla anılan Hanefilik mezhebi onun görüşleri etrafında şekillenmiştir.

Ebu Hanife Ehl-i sünnet inanç sisteminin oluşmasına zemin hazırlayan âlimlerden olup Kur'an ve sünneti yorumlarken aklın ilkelerini göz önünde bulundurması sebebiyle Türk milletin çoğunluğu tarafından benimsenmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Ebu Hanife'nin günümüze ulaşan beş eseri Türkçe olarak yayımlanmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hanefîlik mezhebi günümüzde genellikle Türkiye, Orta Asya, Kuzey Afrika, Pakistan, Mısır ve Balkanlar'da yaygındır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ebu Hanife'nin Türbesi, Bağdat/Irak

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

● Cafer es-Sadık:

702 yılında Medine'de doğmuş ve yine Medine'de 765 yılında vefat etmiştir. Hz. Ali'nin soyundan gelen Ehl-i beyt imamlarından olup Şiiler kendisini 6. imam olarak kabul ederler.

İslam toplumunun geniş kesimleriyle iyi ilişkiler kurmuş ve ilmî faaliyetlere yoğunlaşmıştır. Farklı kaynaklarda daima hürmetle anılan bir şahsiyet olarak yer almaktadır.

Türklerin Ehl-i beyt sevgisine dayalı İslam anlayışının şekillenmesine etkili olan şahsiyetlerdendir. Caferilik, günümüzde, İran, Irak, Suriye, Lübnan ve Afganistan'da yaygındır. Türkiye'de de Caferi vatandaşlarımız vardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

● Maturidi:

Özbekistan'ın Semerkant şehrinde doğman İmam Maturidi, 944 yılında yine aynı şehirde vefat etmiştir. Ebu Hanife'nin inanç alanındaki görüşleri etrafında Ehl-i sünnet itikadının sistemli hâle gelmesini sağlamıştır.

Maturidi; kelam, tefsir, fıkıh ve mezhepler tarihi alanlarındaki çalışmalarıyla tanınmaktadır. Dinî konularda nakille aklı uzlaştırma yöntemini uygulayıp geliştirmiştir.

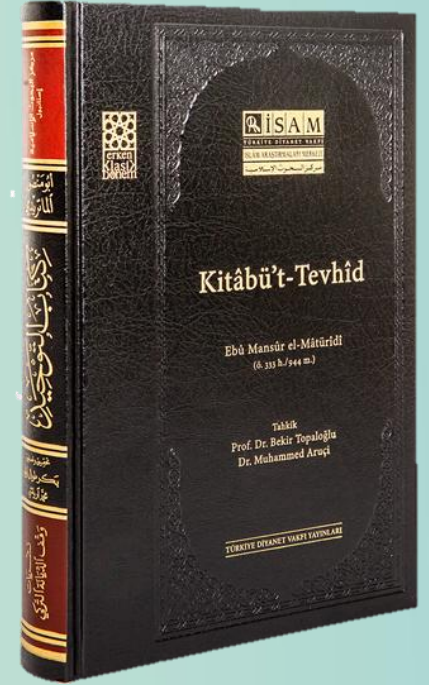
Bilgi kuramı Maturidi ile birlikte Kelam ilminin müstakil bir konusu olmuştur. Maturidi bu kuramıyla, akıl ve duyuların yanı sıra doğru haberi bilgi kaynakları arasına dâhil etmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

İmam Maturidi'nin itikadi konularda görüşlerini açıkladığı eseri Kitabü't-Tevhid'dir ve Türkçe'ye çevrilmiştir. Ayrıca önemli eserlerinden birisi de Te'vilâtü'l-Kur'an isimli tefsir kitabıdır.

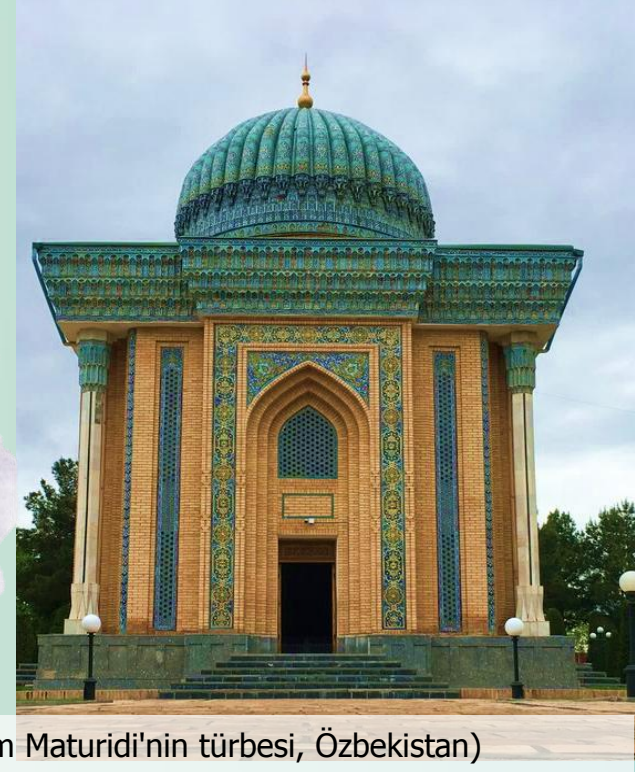

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Maturidilik, özellikle Türkler arasında tanınmış ve kabul edilmiştir.

Bu mezhep Türkiye, Kuzey Afrika, Orta Asya, Hindistan, Pakistan, Malezya ve Endonezya'yı kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.

(İmam Maturidi'nin türbesi, Özbekistan)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Şafiî:

İmam Şafiî 767 yılında Gazze'de doğmuş, 819 yılında Fustat/Mısır'da vefat etmiştir. Mekke, Medine, Yemen, Mısır ve Bağdat'ta ilim tahsili ve ilmî münazaralara katılmıştır. İmam Şafii, fıkıh usulünün sistemleşmesine önemli katkılarda bulunmuştur.

Malikilik ve Hanefilik mezheplerinin oluştuğu bir dönemde yaşadığı için her iki mezhebi derinlemesine inceleme fırsatı oldu. Daha sonra kendi adıyla anılacak Şafiî mezhebinin teşekkülünü sağladı.

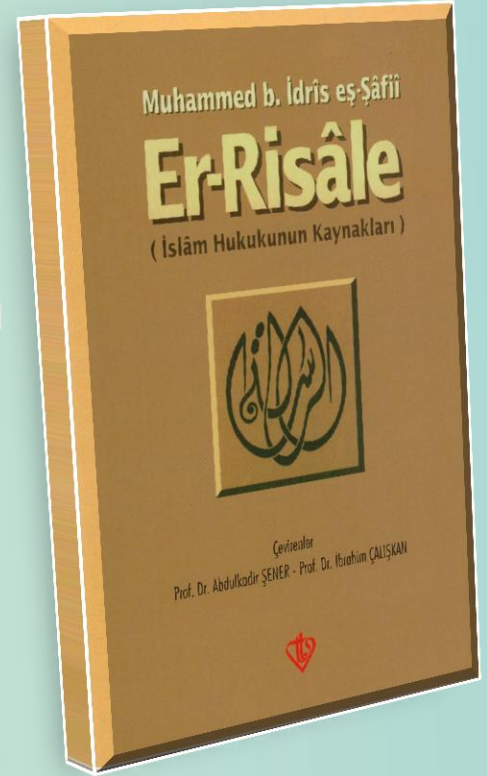
Şafiilik; ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Mısır, Suriye, Filistin, Irak ve Endonezya gibi ülkelerde yaygındır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

İmam Şafiî ilk olarak usul konularını kaleme alarak "Er-Risale" adlı eserini yazmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

● Eş'ari:

873 yılında Basra'da doğmuş, 935 yılında Bağdat'ta vefat etmiştir. önceleri Mutezile mezhebinin görüşlerini savunmuş daha sonra onlara karşı çıkarak hadis ve sünneti merkeze alan bir yaklaşım belirlemiştir.

Kelam ve itikadi mezhepler sahasında yaptığı çalışmalarla ün kazanmıştır. Müslümanların itikadi konulardaki ihtilaflarını Maḳalâtü'l-İslamiyyin adlı eserinde bir araya toplamıştır.

İmam Eş'ari'nin görüşleri doğrultusunda Eş'arilik mezhebi oluşmuştur. Bugün İslam dünyasında Maturidilik ile birlikte kabul edilen en yaygın iki itikadi mezhepten biridir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Ahmet Yesevi:

Bugünkü Kazakistan sınırları içinde yer alan Batı Türkistan'ın Yesi kasabasında doğmuş ve 1166 yılında vefat etmiştir. İslam'ın ve tasavvuf anlayışının Orta Asya Türkleri arasında yayılmasında büyük hizmetleri olmuştur. Kendi adıyla anılan Yeseviyye tarikatının kurucusudur.

Hoca Ahmet Yesevi'nin İslam'ı tasavvuf yoluyla ve yalın bir dil ile anlatması, hoşgörü ve ahlak merkezli tasavvuf anlayışı, Yeseviliğin Türkler arasında hızla yayılıp yerleşmesini sağlamıştır.

Ahmet Yesevi çok iyi derecede Arapça ve Farsça bilmesine rağmen eserlerini ve sohbetlerini Türkçe yapmıştır. Onun en önemli eseri "Divan-ı Hikmet"tir. Bu eserde nasihat türünde hikmet adı verilen şiirler yer almaktadır.

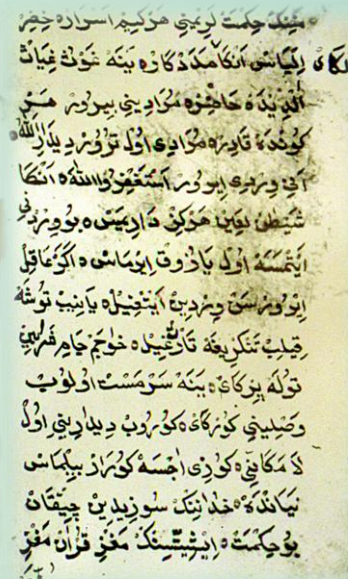
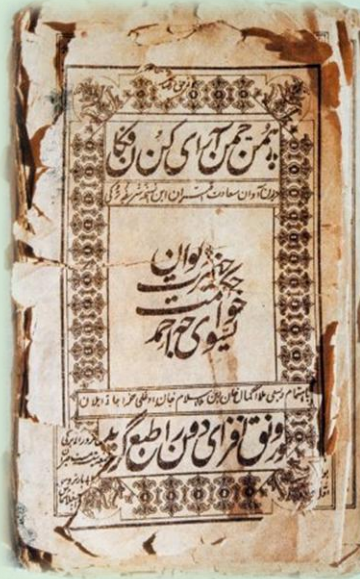

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ahmet Yesevî'nin Divan-ı Hikmet'te söylediği dinî ve tasavvufî içerikli, kolay anlaşılır şiirleri Türkler arasında düşünce birliğinin sağlanmasında önemli bir paya sahiptir.

Ahmed Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet adlı eserinin dış kapağı (Taşkent 1312)

Dîvân-ı Hikmet'in harekeli nüshasından bir sayfa

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hoca Ahmet Yesevi'nin Türbesi/Kazakistan

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Mevlana Celaleddin Rumi:

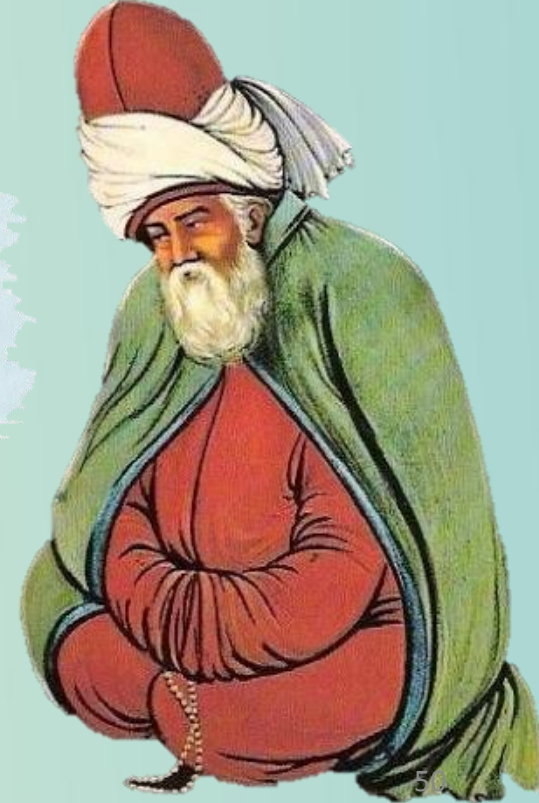
1207 yılında Horasan'ın Belh şehrinde doğmuş, 1273 yılında Konya'da vefat etmiştir. Anadolu'da düşünceleri en fazla etkili olan ve yüzyıllardır eserleri okunmaya devam eden mutasavvıflardandır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Horasan'dan Bağdat'a, Mekke ve Medine'den Şam'a kadar döneminin önemli ilim ve irfan merkezlerini ziyaret eden Mevlana, İslam medeniyetinin tüm birikimini Anadolu'ya taşımıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Mevlana'nın düşünce sistemi kendisinden sonra Mevlevilik adıyla sistemli hâle gelmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Mevlana hakkındaki çalışmalar ve eserlerinden yapılan tercümeler vasıtasıyla görüşleri bugün dünyada geniş bir kitleyi etkilemiştir.

Divan-ı Kebir, Mesnevi, Fîhi Mâ fîh gibi eserleri vardır. Bu eserler İslam dünyasında olduğu gibi Batı'da pek çok ülkede de en çok okunan kitaplardandır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Mevlana'nın vefat günü olan 17 Aralık, Şeb-i arûs/Düğün gecesi olarak anılır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Mevlana Türbesi/Konya

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Ahi Evran:

1171 yılında İran'ın Hoy kasabasında doğmuş, 1261 yılında Kırşehir'de vefat etmiştir. Ahilik teşkilatının Anadolu'daki kurucularından olan Ahi Evran bu teşkilatın piri kabul edilen, âlim ve mutasavvıf bir şahsiyettir.

Asya'dan gelerek Anadolu'da birçok şehri dolaştıktan sonra Kırşehir'e yerleşmiş ve Ahilik teşkilatının yayılmasında önemli hizmetler yapmıştır. Usta, kalfa ve çırak münasebetlerini ve buna bağlı olarak iktisadi hayatı düzenleyen Ahilik'in Anadolu'da kurulup gelişmesinde büyük rolü olmuştur.

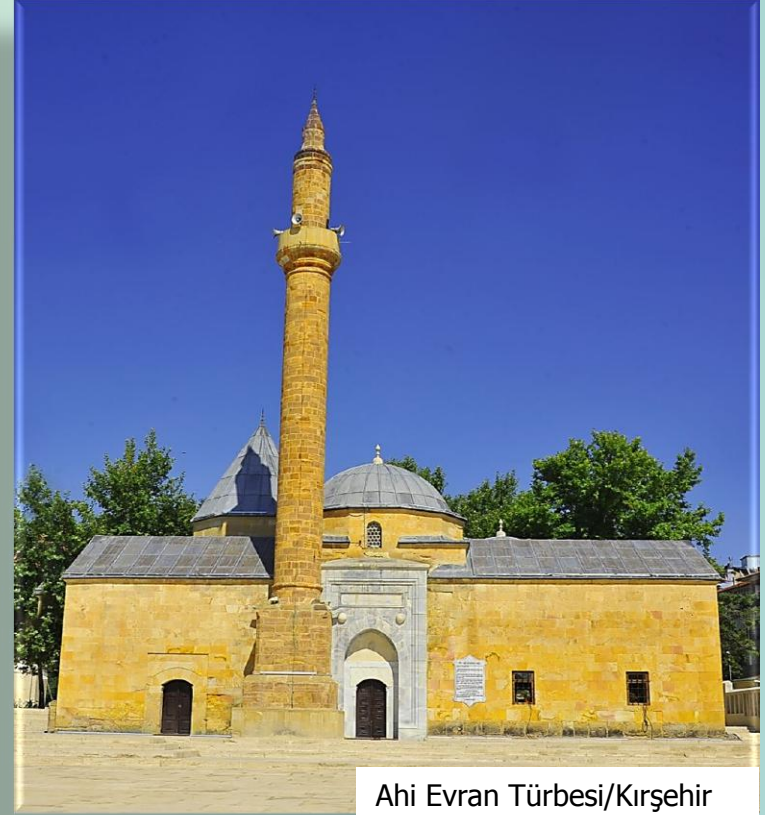
2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Anadolu'da esnafa İslam'ı anlatarak dünya ve ahiret işlerini düzenli hâle getirmeleri için nasihatte bulunmuştur.

Ahi Evran, otuz iki çeşit esnafı teşkilatlandırarak Türkiye Selçuklu ve Osmanlı coğrafyasında İslam medeniyetine katkılar sunmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ahi Evran Türbesi/Kırşehir

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

● Hacı Bektaş-ı Veli:

Hacı Bektaş-ı Veli, Horasan erenlerindendir. 1247 yılında Nişabur'da doğdu. Tasavvuf geleneği içinde eğitimini tamamladıktan sonra Anadolu'ya gelerek Sulucakarahöyük'e (Hacıbektaş) yerleşti. 1337 yılında vefat etti.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hacı Bektaş-ı Velî'nin daha çok Hoca Ahmet Yesevi'den etkilendiği görülmektedir. Anadolu'da Kuruluş Dönemi'nde dervişler arasında Hacı Bektaş-ı Velî'nin ve düşüncelerinin önemini gören Osmanlı, Yeniçeri Ocağının piri olarak onu seçmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://dkab.meb.gov.tr/>

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hacı Bektaş-ı Veli'nin düşünce sisteminden esinlenen Bektaşilik, gerek halifeleri gerek göçebe topluluklar gerekse Yeniçeri Ocağı aracılığıyla güçlenmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

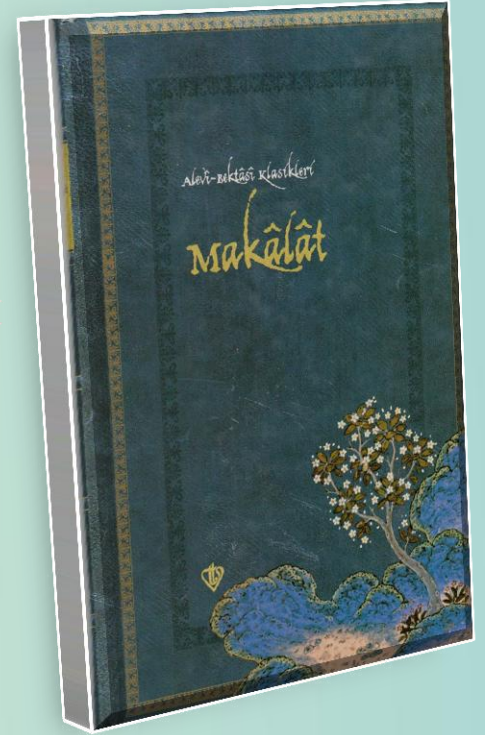
Osmanlıların en önemli askerî gücü olan Yeniçerilerin tamamı, sınır boylarında cihat eden Türkmenlerin ise büyük kısmı Bektaşî'dir. Yani yeniçeriler hem asker hem de mürittir. Hatta tarikatın şeyhi aynı zamanda kumandandır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hacı Bektaş-ı Veli'nin en önemli eseri
"Makâlât" adlı eserdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı ve Türbesi/Nevşehir

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Yunus Emre:

Yunus Emre, 1240 yılında Sivrihisar'da doğmuş, 1320 yılında vefat etmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://dkab.meb.gov.tr/>

YUNUS EMRE
1238 - 1320

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Yunus Emre,
Eski Anadolu
Türkçesinin
oluşumunda çok
önemli rol
oynayan ilk Türk
şairidir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yunus Emre divanının ilk iki sayfası

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Daha sağlığında şiirleri bütün Anadolu'ya yayılan Yunus Emre'nin kullandığı kelimeler ve ifade kalıpları, bunlara yüklediğı anlamlar ve mecazlar Türkçenin edebî bir dil hâline gelmesi yolunda büyük bir aşama olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Anadolu'nun birçok yerinde hatta Azerbaycan'da Yunus Emre'nin kabri kabul edilen makamı vardır. Bu durum onun Anadolu'da ve Türklerin yaşadığı coğrafyalarda ne kadar büyük bir iz bıraktığının açık kanıtı sayılır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yunus Emre türbesi, Yunusemre/Eskişehir

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Sarı Saltuk:

Anadolu ve Balkanlar'ın Müslümanlaşmasındaki etkisi nedeniyle adı etrafında menkıbeler oluşmuş bir alperendir. Kaynaklarda "mücahit-gazi, gazi-derviş, alperen, mübarek zat, ermiş" gibi sıfatlarla anılan Sarı Saltuk, Anadolu ve Balkanlar'ın manevi mimarlarındanıdır.

Dobruca'ya yerleşmesinden vefatına kadar irşat faaliyetlerini sürdürmek amacıyla çeşitli tekke ve zaviyeler açmıştır. Dobruca'daki Sarı Saltuk Tekkesi, Kalıgra'daki Sultan (Yılan) Tekkesi, kendisinin bizzat açtığı ve faaliyette bulunduğu tekkelerdendir.

Sarı Saltuk'un adına ölümünden sonra açılan tekkeler Babaeski'deki Eski Baba Tekkesi ile Kütahya Şeyhlü'deki Sarı Selcük Tekkesidir. Sarı Saltuk uğradığı yerlerde önemli hizmetlerde bulunduğundan adına makam, türbeler oluşturulmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sarı Saltuk (Blagay) Tekkesi/Bosna Hersek

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Hacı Bayram-ı Veli:

Hacı Bayram-ı Veli, kesin olmamakla birlikte 1340 yılında doğmuş; 1430 yılında vefat etmiştir. Gençlik yılları boyunca tefsir, fıkıh, hadis, tasavvuf, matematik, astronomi, felsefe, edebiyat ve dil dersleri almış; Ankara'da Kara Medrese'de müderrislik (profesörlük) yapmıştır.

Somuncu Baba'nın manevi terbiyesi altına girdikten sonra, kendini her yönüyle topluma adanmış, toplum için çırpınmış ve tasavvuf ile diğer ilimleri birleştirerek yeni bir bakış açısı oluşturmuştur.

Hacı Bayram-ı Veli, Orta Asya'dan gelen Türk göçerlerin yerleşik hayata geçmesini sağlamış, böylece Anadolu Türk birliğinin tesisinde ve Anadolu'nun iktisadi bakımdan gelişip kalkınmasında önemli bir rolün sahibi olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hacı Bayram Veli Camii ve Türbesi/Ankara

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://dkab.meb.gov.tr/>

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

➤ **Kimlerle arkadaşlık ettiğimiz niçin çok önemlidir?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

3. Kur'an'dan Mesajlar: Nisâ Suresi 69. Ayet

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Kim Allah’a ve Peygamber'e itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle ve salihlerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaştır.”

(Nisâ Suresi 69. ayet.)

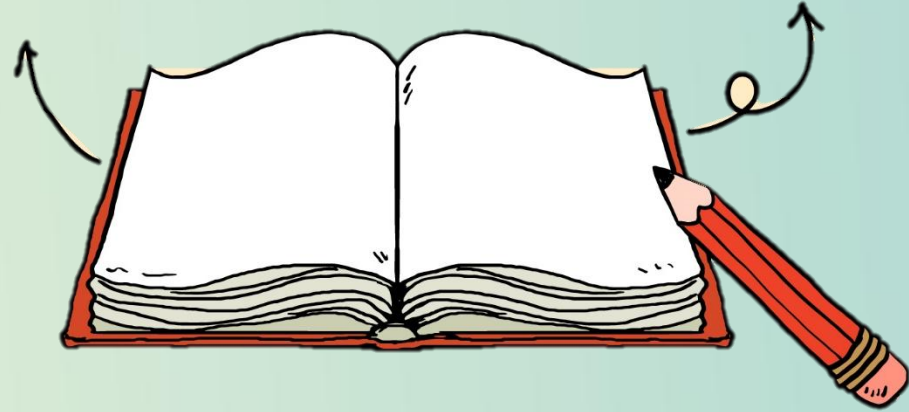

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Nisâ (Kadınlar) suresi, Bakara suresinden sonra en uzun suredir.
- Medine'de nazil olmuştur. 176 ayettir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Her dönemde;

“Yüce Allah’a verdiği söze bağlı kalarak doğruluk konusunda hassasiyet gösteren **siddiklar**”

“Allah yolunda cihat edip bu yolda canını veren **şehitler**”

“İnancında, niyetinde, söz ve hareketlerinde doğru olan, her zaman doğruluğu benimseyen **salihler**”

var olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ayet-i kerimede Allah Teâlâ insanlar içinde fazilet bakımından en üstün olanları peygamberler, siddıklar, şehitler ve salihler olmak üzere dört sınıfa ayırmaktadır.
- Bu dört sınıfın bir grup oluşturması Allah'ın ahiret gününde peygamberlerle diğer insanlar arasında bir ayırım yapmayacağını ve hangi dönemde yaşarsa yaşasın, Allah'a ve Peygamber'e itaat eden insanların ahirette en yüksek mertebelere ulaşacağına işaret etmektedir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- İtaat, imanın bir adım sonrası ve gereğidir.
- Bu ayet bize, Allah'a ve Resulüne (s.a.v.) itaatin, kişiyi en yüksek makama ulaştıracağını haber vermektedir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

- Ayet, “**Bunlar ne güzel arkadaşdır.**” sözleriyle son bulurken, bu kimselerle arkadaş olmanın imrenilecek bir durum olduğu belirtilmiş; Ayrıca inananları, iyilerle arkadaş olmaya teşvik edilmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “...Kim ölünceye kadar (bunlara) devam ederse, kıyamet gününde peygamberler, sıddıklar, şehitler ve iyi kimselerle birlikte olur, dedi ve iki parmağını göstererek, anne ve babasına asi olmadıkça.”

(İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ Hâfız ed-Dimeşkî, Tefsirü'l-Kur'ani'l-Azim, C 3, s. 19-21.)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Türklerin Müslüman olması sürecini kısaca anlatınız.
2. Türklerin Müslüman olmasında etkili olan fütüvvet anlayışını açıklayınız.
3. Ahilik teşkilatının işlev ve önemini açıklayınız
4. Türklerin İslam anlayışında etkili olan şahsiyetleri kısaca tanıtınız.
5. Nisâ suresi 69. ayetinde verilen mesajlar nelerdir?

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Cevaplayalım

1. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu'da Ahilik teşkilatının işlevlerinden biri değildir?

- A) Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasını sağlamak
- B) Sınır boylarındaki düşmanlara karşı askeri hareket düzenlemek
- C) Göçebe halkın yerleşik hayata uyum sağlamalarını temin etmek
- D) Esnaflar arasında dayanışma sağlayarak kazançlarını artırmak
- E) Türklerin yerli sanatkâr ve tüccarla yarışabilecek seviyeye gelmelerini sağlamak

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

2. Ehl-i sünnet inanç sisteminin oluşmasına zemin hazırlayan âlimlerden olup Kur'an ve sünneti yorumlarken aklın ilkelerini göz önünde bulundurması sebebiyle Türk milletinin çoğunluğu tarafından benimsenmiştir. İsmiyle anılan fikhî mezhep Müslümanlar arasında yaygın olarak kabul edilmiştir.

Hakkında bilgi verilen İslam âlimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şafii
- B) Eşari
- C) Ebu Hanife
- D) Cafer-i Sadık
- E) Hacı Bayram Veli

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3. Türklerin Müslüman olmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tasavvuf anlayışı etkili olmuştur.
- B) Abbasiler döneminde hızlanmıştır.
- C) Milli karakter yapılarına zarar vermiştir.
- D) Pek çok alim ve sufinin katkıları olmuştur.
- E) Karakter yapılarına uygun olması nedeniyle kolay olmuştur.

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

4. İslam'ın özünü anlattığı şiirleri bütün Anadolu'ya yayılmış; kullandığı kelimeler ve ifade kalıpları, bunlara yüklediği anlamlar ve mecazlar Türkçenin edebî bir dil hâline gelmesi yolunda büyük bir aşama olmuştur.

Hakkında bilgi verilen ve Türklerin İslam anlayışının oluşmasında büyük katkısı olan şahsiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maturidi
- B) Ahi Evran
- C) Sarı Saltuk
- D) Yunus Emre
- E) Mevlana Celaleddin Rumi

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

5. İslam dininin fedakârlık, mertlik, yiğitlik gibi erdemleri etrafında oluşan bu anlayış Türklerin İslam anlayışında önemli bir yere sahiptir. Anadolu'ya gelen öncü Müslüman Türkler bu anlayışın esasları çerçevesinde Ahilik teşkilatını kurdular ve Anadolu ve Balkanların Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında büyük rol oynadılar.

Hakkında bilgi verilen ve Türklerin İslam anlayışının oluşmasında büyük katkısı olan bu anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fıkıh
- B) İtikat
- C) Mezhep
- D) Fütüvvet
- E) Uhuvvet

2. ÜNİTE / ANADOLU'DA İSLAM

HAZIRLAYANLAR

Furkan ÖZÜDOĞRU

Hatice Büşra PAKSOY

Kübra UZUN

REDAKSİYON

Suna AKKURT

DÜZENLEME

Faize ULUSOY

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ